

- *Про реалізацію основних завдань НАН України в наступному періоді, визначених Загальними зборами НАН України 15 квітня 2015 р. (доповідачі — академіки НАН України А.Г. Наумовець, В.П. Горбулін, В.Г. Кошечко, С.І. Пирожков)*
- *Про нагородження відзнаками НАН України та Почесними грамотами НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України (доповідач — академік НАН України В.Л. Богданов)*
- *Кадрові та поточні питання*

ІЗ ЗАЛИ ЗАСІДАНЬ ПРЕЗИДІЇ НАН УКРАЇНИ

10 липня 2015 року

На засіданні Президії НАН України 10 липня 2015 р. члени Президії НАН України та запрошені заслухали доповіді голів секцій НАН України, віце-президентів НАН України академіків НАН України Антона Григоровича Наумовця, Володимира Павловича Горбуліна, Вячеслава Григоровича Кошечка, Сергія Івановича Пирожкова про реалізацію основних завдань НАН України в наступному періоді, визначених Загальними зборами НАН України 15 квітня 2015 р. (докладніше див. с. 48).

Основні завдання Національної академії наук України були ґрунтовно обговорені та визначені на сесії Загальних зборів НАН України, що відбулася 15 квітня 2015 р. Найголовнішим серед них є всебічний розвиток фундаментальних досліджень із сучасних наукових напрямів. Підґрунтям цього розвитку має стати розширення програмно-цільового та конкурсного фінансування наукових досліджень та істотне збільшення позабюджетних надходжень для поліпшення їх матеріально-технічного та інформаційного забезпечення. Важливим пріоритетом було визначено роботу з наукового забезпечення вирішення першочергових державних проблем і, насамперед, активну участь у науково-технічному супроводі оборонно-промислового комплексу країни.

Крім того, основними завданнями НАН України є цілеспрямована активізація науково-експертної діяльності, підвищення якості експертних висновків, аналітичних та прогнозних матеріалів, а також розвиток міжнародних наукових і науково-технічних зв'язків, забезпечення активної участі науковців у програмах Єврокомісії. Потребує вдосконалення діяльність Президії НАН України, секцій, відділень та установ щодо вирішення проблем кадрового забезпечення, залучення до наукової діяльності талановитої молоді, підвищення рівня соціального захисту працівників Академії. Вагомим чинником зростання ефективності наукової та науково-технічної діяльності є й удосконалення її нормативно-правової бази.

Виступ першого віце-президента НАН України, голови Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України академіка НАН України А.Г. Наумовця

Виступ першого віце-президента НАН України академіка НАН України В.П. Горбуліна

Реалізація зазначених основних завдань має дуже велике значення. У доповідях було зазначено, що, незважаючи на вкрай складну політичну і соціально-економічну ситуацію, потрібно робити все можливе для збереження та розвитку НАН України, для підвищення ефективності її діяльності. Нещодавно всі секції НАН України провели розширені засідання за участю директорів наукових установ, на яких усебічно розглянули ці питання і запропонували відповідні заходи.

З метою ефективного розвитку досліджень за сучасними науковими напрямками відділен-

ням та установам НАН України слід наполегливо проводити роботу з якісного оновлення тематики досліджень, враховуючи при цьому як світові тенденції розвитку науки і техніки, так і потреби вітчизняної економіки. Необхідно забезпечити якісну експертизу тематики, а для впровадження прикладних досліджень і розробок активніше шукати у виробничій сфері зацікавлених інвесторів.

Вагомим чинником розвитку досліджень мають стати програмно-цільові та конкурсні засади їх організації. З огляду на те, що наприкінці цього року завершується термін виконання багатьох академічних цільових наукових програм, варто дуже відповідально поставитися до започаткування з 2016 р. нових програм. Голови секцій НАН України мають запропонувати найбільш актуальні комплексні проблеми міждисциплінарного характеру. Необхідно також якісно оновити програми фундаментальних досліджень усіх відділень Академії.

У доповідях було підкреслено важливість активізації роботи щодо збільшення внеску вчених Академії в наукове забезпечення вирішення першорядних загальнодержавних проблем, передусім у науково-технічний супровід реалізації завдань, що стоять перед оборонно-промисловим комплексом країни. Потрібно збільшити обсяг фундаментальних, пошукових і прикладних досліджень, спрямованих на вирішення проблемних питань модернізації та розвитку вітчизняної оборонної промисловості, підвищення інформаційної, енергетичної, біологічної та екологічної безпеки держави. Необхідно забезпечити постійне оновлення нещодавно започаткованої цільової науково-технічної програми НАН України «Дослідження і розробки з проблем підвищення обороноздатності і безпеки держави».

Подальшої активізації потребує науково-експертна діяльність НАН України. Суспільство чекає від Академії вагомих аналітичних і прогностичних матеріалів зі стратегічних для держави питань. Практику підготовки щорічних національних доповідей з найактуальніших проблем розвитку українського суспільства слід продовжувати і надалі.

В обговоренні питання взяли участь академік НАН України Б.Є. Патон, академік-секретар Відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України, директор Інституту електродинаміки НАН України академік НАН України О.В. Кириленко, директор Інституту надтвердих матеріалів ім. В.М. Бакуля НАН України член-кореспондент НАН України В.З. Туркевич, академік-секретар Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології, директор Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України академік НАН України С.В. Комісаренко, голова Державного фонду фундаментальних досліджень академік НАН України В.П. Кухар, академік-секретар Відділення економіки НАН України, директор Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України академік НАН України Е.М. Лібанова, директор Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України член-кореспондент НАН України О.О. Рафальський, директор Інституту археології НАН України академік НАН України П.П. Толочко, директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України академік НАН України Я.С. Яцків, директор Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України» академік НАН України В.М. Геєць.

У виступах було зазначено, що на початку року фінансування НАН України було зменшено на 8% порівняно з 2014 р. Одним із наслідків цього стало те, що половина наукових установ Академії (86 установ) працюють неповний робочий тиждень або відправляють співробітників у неоплачувані відпустки. Черговий секвестр Державного бюджету на 2015 р., який зараз обговорюють в Уряді, може призвести до скорочення видатків Академії ще на 3%, або майже на 66 млн грн. За таких умов особливої гостроти набуває проблема залучення позабюджетних коштів, і всім установам та відділенням Академії слід докласти всіх зусиль для її вирішення.

Потрібно максимально використовувати можливості участі науковців НАН України в програмі ЄС «Горизонт-2020». Варто звернути

Виступ віце-президента НАН України, голови Секції хімічних і біологічних наук НАН України академіка НАН України В.Г. Кошечка

Виступ віце-президента НАН України, голови Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України академіка НАН України С.І. Пирожкова

увагу, що підходи до їхньої участі в цій програмі змінилися досить суттєво порівняно з РП-7.

Зараз академічні установи мають змогу не лише подавати проекти на регулярні конкурси, а й виступати координаторами міжнародних проектів. Отже, ми маємо надавати дійсно цікаві пропозиції й шукати зацікавлених у них надійних партнерів у країнах ЄС. Цими проблемами опікується нещодавно створена Комісія НАН України з питань євроінтеграції, яку очолює віце-президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній.

Надзвичайно гостро стоїть проблема кадрового забезпечення установ НАН України. Так, за минулий рік кількість науковців Академії скоротилася на 950 осіб, або на 5%. Така загрозлива тенденція зберігається й у поточному році. Залучення і закріплення в Академії талановитої молоді потребує створення для молодих учених сприятливих умов для творчої праці, кар'єрного зростання, забезпечення житлом. На сьогодні найнагальнішим питанням є проблема подальшого функціонування аспірантури в установах НАН України.

Розв'язання цих та інших, зокрема соціально-побутових, проблем вимагає чіткої організації роботи відповідних підрозділів апарату Президії НАН України. Однак установи Академії також не повинні стояти осторонь. Важливими є питання поліпшення матеріально-технічного та інформаційного забезпечення досліджень, активізації міжнародної співпраці, удосконалення нормативно-правової бази наукової та науково-технічної діяльності. Слід докласти всіх зусиль для забезпечення прийняття схваленого на минулому засіданні Президії НАН України проекту Закону України «Про Національну академію наук України». Не потрібно забувати й про проблему налагодження повноцінного дослідницького процесу в наукових установах, переміщених з Донбасу.

На завершення Президія НАН України наголосила, що зараз потрібна наполеглива робота і відповідальне ставлення на всіх рівнях для того, щоб ефективно реалізувати всі запропоновані заходи. Необхідно, щоб секції, відділення, регіональні наукові центри, академічні установи доклали для цього всіх зусиль.

* * *

Президія НАН України заслухала також інформацію та ухвалила відповідні постанови про:

- заходи з організації та проведення у жовтні 2015 р. ювілейної сесії Загальних зборів НАН України, присвяченої 130-річчю від дня народження видатного українського вченого-біохіміка, державного діяча та організатора науки, президента АН УРСР (1946–1962) академіка О.В. Палладіна та 90-річчю з часу за-

снування Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України;

- організаційні заходи з розвитку наукових океанологічних досліджень, зокрема, Державне підприємство «Земля» Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення ім. М.П. Семененка НАН України» перейменувати на Державне підприємство «Науково-виробничий центр океанологічних досліджень і технологій НАН України»; включити його до складу Відділення наук про Землю НАН України; затвердити основні напрями діяльності Центру; призначити директором Центру доктора географічних наук О.А. Щипцова, а науковим керівником Центру — академіка НАН України В.М. Єремєєва;

- затвердження Цільової комплексної програми «Створення та розвиток науково-видавничого комплексу НАН України»;

- перейменування Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України на Державну установу «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України» та уточнення основних напрямів діяльності установи;

- стан реалізації Концепції розвитку НАН України та першочергових заходів з удосконалення її діяльності у 2015 р.;

- видання у серії «Бібліографія вчених України» книги «Леонід Михайлович Лобанов» у зв'язку з 75-річчям від дня народження видатного вченого.

* * *

Крім того, Президія НАН України ухвалила низку організаційних і кадрових рішень.

Затверджено:

- доктора фізико-математичних наук **Мельника Віктора Павловича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту фізики напівпровідників ім. В.Є. Лашкарьова НАН України;

- члена-кореспондента НАН України **Лисенка Володимира Сергійовича** на посаді головного наукового співробітника Інституту фізики напівпровідників ім. В.Є. Лашкарьова НАН України, увільнивши його за власним бажанням з посади завідувача відділу фізико-технічних проблем іонно-легованих напівпровідників і багатошарових структур цього Інституту.

Погоджено кандидатуру:

- доктора фізико-математичних наук **Шиванюка Владислава Михайловича** на посаду завідувача відділу фізичних основ легування сталей і сплавів Інституту металофізики ім. Г.В. Курдюмова НАН України;

- доктора технічних наук **Зіня Івана Миколайовича** на посаду завідувача відділу фізико-хімічних

методів протикорозійного захисту металів Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України;

- доктора технічних наук **Погрелюк Ірини Миколаївни** на посаду завідувача відділу високотемпературної міцності конструкційних матеріалів у газових і рідкометалевих середовищах Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України;

- доктора технічних наук **Рудавського Дениса Володимировича** на посаду завідувача відділу акустичних методів технічної діагностики Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України;

- доктора фізико-математичних наук **Гайдар Галини Петрівни** на посаду завідувача відділу радіаційної фізики Інституту ядерних досліджень НАН України;

- кандидата фізико-математичних наук **Федоровича Олега Антоновича** на посаду завідувача відділу фізики плазми та плазмових технологій Інституту ядерних досліджень НАН України;

- доктора біологічних наук **Коршикова Івана Івановича** на посаду завідувача відділу оптимізації техногенних ландшафтів Криворізького ботанічного саду НАН України;

- кандидата філософських наук **Фадєєва Володимира Борисовича** на посаду завідувача відділу філософських проблем етносу та нації Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України;

- доктора соціологічних наук **Резніка Олександра Станіславовича** на посаду головного наукового співробітника Інституту соціології НАН України;

- доктора соціологічних наук **Чепурко Гульбаршин Іскаківни** на посаду завідувача відділу соціальної експертизи Інституту соціології НАН України;

- доктора економічних наук **Сасенка Юрія Івановича** на посаду головного наукового співробітника Інституту соціології НАН України.

Відзнакою НАН України «За сприяння розвитку науки» нагороджено:

- заступника завідувача секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти кандидата фізико-математичних наук **Шевченка Миколу Миколайовича** за активне сприяння розвитку науки в Україні та вагомий особистий внесок у налагодження плідної співпраці Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти з Національною академією наук України.

Відзнакою НАН України «За підготовку наукової зміни» нагороджено:

- завідувача відділу Інституту математики НАН України академіка НАН України **Луковського Івана Олександровича** за багатолітню невтомну діяльність вченого і педагога, вагомі творчі здобутки та підготовку наукових кадрів у галузі механіки і математичної фізики;

- завідувача відділу Інституту математики НАН України доктора фізико-математичних наук, професора **Ребенка Олексія Лукича** за багатолітню плідну наукову і науково-організаційну працю та вагомий особистий внесок у підготовку наукових кадрів у галузі математичної фізики.

Відзнакою НАН України «За професійні здобутки» нагороджено:

- заступника генерального директора з наукової роботи ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут» члена-кореспондента НАН України **Єгорова Олексія Михайловича** за багатолітню плідну творчу працю та вагомий особистий внесок у розвиток наукових досліджень у галузі ядерної фізики і прискорювальної техніки;

- ученого секретаря Науково-організаційного відділу Президії НАН України кандидата фізико-математичних наук **Золотарьова Руслана Олександровича** за багатолітню плідну працю в апараті Президії НАН України, високий професіоналізм та вагомий здобутки у науково-організаційній роботі.

Почесною грамотою Президії НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України нагороджено:

- завідувача відділу Інституту проблем машинобудування ім. А.М. Підгорного НАН України доктора технічних наук, професора **Солов'я Віктора Васильовича** за багатолітню плідну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю та вагомий особистий внесок у розвиток наукових досліджень у галузі водневої енергетики;

- завідувача відділу Інституту проблем машинобудування ім. А.М. Підгорного НАН України доктора технічних наук, професора **Шульженка Миколу Григоровича** за багатолітню плідну працю вченого і педагога та вагомий особистий внесок у розроблення і впровадження технологій та систем діагностування експлуатаційної надійності енергетичних турбоагрегатів;

- завідувача відділу Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є. Пухова НАН України доктора технічних наук, професора **Сауха Сергія Євгенійовича** за багатолітню плідну творчу працю та вагомий професійні здобутки у галузі розроблення теорії моделювання енергетичних систем;

- головного наукового співробітника Інституту вугільних енерготехнологій НАН України доктора технічних наук, професора **Кузьменка Бориса Володимировича** за багатолітню плідну працю вченого і педагога та вагомий особистий внесок у розвиток наукових засад створення новітніх екологічно чистих вугільних енерготехнологій;

- завідувача відділу Інституту фізіології рослин і генетики НАН України доктора біологічних наук, професора **Мордерера Євгена Юлійовича** за багатолітню плідну наукову і науково-організаційну працю та вагомий особистий внесок у розвиток досліджень фізіології дії гербіцидів;

- працівників Інституту радіофізики та електроніки ім. О.Я. Усикова НАН України — головного бухгалтера **Грицаєнко Ольгу Єгорівну**, завідувача відділу, доктора фізико-математичних наук **Дзюбенка Михайла Івановича**, провідного наукового співробітника, кандидата технічних наук **Кулешова Євгена Митрофановича**, старшого наукового співробітника, доктора фізико-математичних наук **Луценка Владислава Івановича**, завідувача планово-виробничого відділу **Трубилко Ірину Ігорівну** — за багатолітню плідну працю, вагомий особистий внесок у розвиток наукових досліджень у галузі електроніки і радіофізики та з нагоди 60-річчя від дня заснування Інституту;

- працівників Інституту магнетизму НАН України та МОН України — головного бухгалтера **Волкову Наталію Андріївну**, ученого секретаря спецради, кандидата фізико-математичних наук **Козлову Ларису Євгенівну**, провідного наукового співробітника, доктора фізико-математичних наук **Товстолиткіна Олександра Івановича** — за багатолітню плідну працю, вагомий здобутки у професійній діяльності та з нагоди 20-річчя від дня заснування Інституту;

- працівників установ НАН України, що працюють у галузі охорони природи, — провідного наукового співробітника Дунайського біосферного заповідника, кандидата біологічних наук **Жмуд Олену Іванівну**, завідувача лабораторії Державного дендрологічного парку «Олександрія», кандидата біологічних наук **Калашнікову Людмилу В'ячеславівну**, старшого наукового співробітника Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка, кандидата біологічних наук **Козак Тамару Олексіївну**, директора Інституту екології Карпат, доктора біологічних наук **Козловського Миколу Павловича**, завідувача від-

ділу Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України, кандидата біологічних наук **Костюшина Василя Анатолійовича**, директора Криворізького ботанічного саду, кандидата біологічних наук **Мазур Антоніну Юхимівну**, головного природознавця відділу служби державної охорони Чорноморського біосферного заповідника **Хіменка Сергія Михайловича** — за багатолітню плідну наукову працю в галузі охорони природи, вагомий особистий внесок у розвиток заповідної справи в Україні та з нагоди Дня працівника заповідної справи.

Подякою НАН України відзначено:

- працівників Інституту радіофізики та електроніки ім. О.Я. Усикова НАН України — завідувача відділу, доктора фізико-математичних наук **Лукіна Костянтина Олександровича**, головного наукового співробітника, доктора фізико-математичних наук **Носича Олександра Йосиповича**, заступника директора з загальних питань **Устименка Анатолія Дмитровича**, завідувача відділу, доктора технічних наук **Хлопова Григорія Івановича**, старшого наукового співробітника, доктора фізико-математичних наук **Черпака Миколу Тимофійовича** — за багатолітню плідну працю, вагомий особистий внесок у розвиток наукових досліджень у галузі електроніки і радіофізики та з нагоди 60-річчя від дня заснування Інституту;

- працівників Інституту магнетизму НАН України та МОН України — завідувача відділу, доктора фізико-математичних наук **Білоколоса Євгена Дмитровича**, завідувача лабораторії, члена-кореспондента НАН України **Іванова Бориса Олексійовича**, завідувача відділу, доктора фізико-математичних наук **Кокоріна Володимира Володимировича**, завідувача відділу, члена-кореспондента НАН України **Погорілого Анатолія Миколайовича** — за багатолітню плідну працю, вагомий здобутки у професійній діяльності та з нагоди 20-річчя від дня заснування Інституту.

За матеріалами засідання підготувала О.О. МЕЛЕЖИК